

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра військової підготовки

спеціальність 021000 (021100) “Застосування механізованих (танкових)
з’єднань, військових частин і підрозділів”.

ФОНД МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Навчальна дисципліна: „Військова підготовка”

Розділ: „Тактична та тактико-спеціальна підготовка”

Модуль: „Застосування механізованого відділення у наступі ”

Заняття: групове заняття №7

Тема № 7. Механізоване відділення у наступі.

Заняття № 1. Основи наступального бою механізованого відділення.

Київ-2020

Перемога в сучасному загальновійськовому бою досягається рішучими діями й насамперед наступом. Наступ є видом бою, що проводиться з метою розгрому (знищення) противника та оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами) місцевості. Він полягає в ураженні противника всіма наявними засобами, в рішучій атаці, стрімкому просуванні підрозділів у глибину його бойового порядку, знищенні та полоненні живої сили, захопленні озброєння, техніки та визначених районів (рубежів) місцевості.

1. Перше навчальне питання. Основи наступу механізованого відділення з урахуванням бойового досвіду АТО.

Наступ проводиться з метою розгрому (знищення) противника і оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами) місцевості.

Він полягає в ураженні противника всіма наявними засобами, рішучій атаці, стрімкому просуванні підрозділів у глибину його бойового порядку, знищенні та полоненні живої сили, захопленні озброєння, військової техніки, намічених районів (рубежів) місцевості.

Використовуючи результати вогневого ураження противника, відділення має вести наступ із повною напругою сил, у високому темпі, безупинно, вдень і вночі, за будь-якої погоди і в тісній взаємодії штатних, доданих, підтримуючих і сусідніх підрозділів та знищити противника, який обороняється.

Це досягається:

- вмілим застосуванням усіх наявних сил і засобів;
- своєчасним використанням результатів вогневого ураження противника;
- швидким подоланням загороджень;
- вмілим поєднанням дій у бойовому і передбойовому порядках із широким використанням способів пересування на полі бою та захопленням з ходу рубежів (об'єктів);
- широким застосуванням маневру вогнем;
- умілим використанням місцевості для маневру підрозділами з метою швидкого виходу у фланги і тил противнику;
- проведенням рішучих атак;
- своєчасним і постійним уточненням (постановкою) завдань підрозділам і забезпеченням їх під час бою.

Наступ може вестися на противника, який обороняється, наступає або відходить.

Наступ механізованого відділення на противника, який обороняється, здійснюється з **положення безпосереднього зіткнення з ним або з ходу**.

Бойове завдання механізованого відділення у наступі **включає об'єкт атаки і напрямок продовження наступу**. В окремих випадках, коли перед фронтом наступу противник не розвіданий, під час постановки бойового завдання по радіо, наступі в лісі, а також за інших особливих умов відділенню може бути вказано тільки напрямок атаки або напрямок продовження наступу.

Об'єктом атаки механізованого відділення, як правило, є жива сила в окопах або в інших фортифікаційних спорудах, а також танки, гармати, протитанкові ракетні комплекси, кулемети й інші вогневі засоби противника,

які розташовані в першій траншеї і в найближчій глибині перед фронтом наступу відділення.

Напрямок продовження наступу відділення визначається так, щоб забезпечувалося оволодіння об'єктом атаки взводу.

З оволодінням визначеним об'єктом атаки відділення продовжує безупинний наступ у зазначеному напрямку, під час якого йому ставиться нове бойове завдання.

Механізоване відділення наступає **на фронті до 50 м**, проміжки між сусідніми відділеннями – **до 50 м**. **Бойовий порядок** механізованого відділення, яке наступає в пішому порядку, складається з **бойової лінії** з інтервалом між солдатами **6-8 м (8-12 кроків)** та **БМП (БТР)** (за наявності у командира відділення засобів зв'язку), яка діє за бойовою лінією відділення на віддаленні **до 300 м**, на її фланзі або безпосередньо в бойовій лінії. Для зручності ведення вогню і кращого використання місцевості (місцевих предметів) солдати в бойовій лінії можуть висуватися вперед або зміщатися вбік, не порушуючи загального фронту наступу і не заважаючи діям сусідів.

Для ведення бою в траншеях, ходах сполучення, у місті, лісі і горах, під час виконання завдань у глибині оборони противника, а також для кращої взаємодії у відділенні завчасно перед наступом можуть створюватися **бойові групи (“двійки” та “трійки”)**. При цьому інтервал між бойовими групами може бути **15- 20 м**, а між солдатами – **3-5 м**.

Під час ведення наступу на місцевості, яка забезпечує вогневу підтримку між **бойовими групами**, вони переміщаються по черзі під прикриттям вогню **тактичних груп**, які вже висунулися на вказаний командиром відділення рубіж. Після зайняття рубежу бойова група готується для ведення вогню і прикриває висування групи (“двійки”, “трійки”), яка залишилася. БМП (БТР) діє за відділенням на відстані **до 300 м**, у проміжках бойових порядків або на одному з його флангів.

При наступі відділення **тактичними групами** вони можуть діяти **в лінію, уступом вправо (вліво) або у дві лінії (одна за одною)**. У всіх випадках інтервал між групами може бути **25-30 м**, дистанція – **30-50 м**, а солдати в групі діють спільно або на відстані **3-5 м** між собою. БМП (БТР) може діяти за тактичними групами на відстані **до 300 м**, у проміжках між ними, на одному з флангів відділення або входити до складу однієї з груп.

З метою підвищення ефективності виконання завдань у наступі відділення може діяти також **тактичними групами**, які за своїм призначенням можуть бути **маневреною (розгородження) і вогневого забезпечення**.

Маневрена група призначається для оволодіння об'єктом атаки, знищення противника в траншеї (очищення траншеї), здійснення маневру для виходу у фланг і тил противнику, закріплення досягнутого рубежу і виконання інших завдань. У деяких випадках вона буде проробляти проходи у мінно-вибухових і невибухових загородженнях, виконуючи функції групи розгородження. Командиром групи, як правило, призначається старший стрілець.

Групу вогневого забезпечення очолює командир відділення. Вона призначена для прикриття дій маневреної групи, знищення живої сили і вогневих засобів противника на об'єкті атаки і на його флангах, заборони

підходу (маневру) противника до об'єкта, який атакується, позбавлення противника можливості надання допомоги своїм вогнем тим, хто обороняється, й атаки його на вказаному об'єкті спільно з маневреною групою.

Бойовий порядок танкового взводу складається з лінії бойових машин з інтервалом між ними до 100 м і засобів посилення, які діють у бойовій лінії або за нею.

Під час наступу положення танків може бути в лінію, кутом вперед, кутом назад, уступом вправо, уступом вліво.

Наступ з ходу забезпечує прихованість підготовки наступу, раптовість дій, меншу уразливість військ від зброї масового ураження, далекобійної артилерії та високоточної зброї.

Наступ з ходу відділення здійснює у складі взводу з **вихідного району**, у якому здійснюється підготовка до наступу. У вихідному районі відділення розташовується приховано, у постійній готовності до відбиття можливого нападу противника, для чого обладнуються фортифікаційні споруди.

Бойова машина піхоти, танк розташовується у вказаному командиром взводу місці на відстані **25–50 м** від сусідніх бойових машин взводу (у місці, зручному для виходу на маршрут висунення).

Особовий склад відділення (танка) розміщується поблизу бойової машини піхоти (танка). За наявності часу для особового складу, а потім для БМП (танка) відриваються щілини і окоп, які по можливості перекриваються і ретельно маскуються.

Відділення (екіпаж танка) знаходиться у постійній готовності до відбиття нападу наземного, повітряного противника і знищення його диверсійно-розвідувальних груп.

З метою організованого висунення, розгортання в бойовий порядок і проведення одночасної атаки переднього краю противника **призначаються**: маршрут висунення, вихідний пункт, рубежі (пункти) розгортання, рубіж переходу в атаку і рубіж безпечного віддалення, рубіж спішування за умов атаки в пішому порядку.

Висунення до **рубежу розгортання у взводні колони** взвод, як правило, здійснює в складі роти. Рубіж розгортання у взводні колони призначається, якщо можливо, за складками місцевості, за **2-3 км** від переднього краю оборони противника, а на відкритій місцевості і на більшій відстані.

Місця посадки особового складу механізованих підрозділів на автомобілі і танки, як правило, вибираються на відстані **2-4 км** від переднього краю оборони противника на місцевості, яка забезпечує приховану і швидку посадку. Для автомобілів підрозділів призначаються місця збору автомобілів.

Із виходом роти на рубіж розгортання у взводні колони взвод без зупинки висувається на свій напрямок і стрімко продовжує просування до рубежу переходу в атаку.

Рубіж переходу в атаку вибирається таким чином, щоб висунення до нього здійснювалося приховано, а його віддалення забезпечувало ведення дійсного вогню з основних видів зброї взводу і дозволяло досягти переднього краю оборони противника у встановлений час (**“Ч”**). Він може призначатися на відстані до **600 м** від переднього краю оборони противника, а іноді й далі.

З виходом на рубіж переходу в атаку взвод розгортається в лінію бойових машин, витримуючи при цьому напрямок руху для виходу на призначений об'єкт атаки.

Під час атаки **в пішому порядку** взводу призначається рубіж спішування (відділенням – **місце спішування**), з виходом на який особовий склад висаджується з БМП (БТР), розгортається в бойову лінію і продовжує наступ. Він призначається якнайближче до переднього краю оборони противника, як правило, в місцях, захищених від вогню кулеметів і протитанкових засобів ближнього бою противника. Іноді він може збігатися з рубежем переходу в атаку, бути попереду або більше віддаленим.

Залежно від обстановки і характеру місцевості віддалення цих пунктів (рубежів) може бути іншим.

Наступ на противника з **положення безпосереднього зіткнення** з ним взвод (відділення) здійснює з **вихідної позиції**, зайнятої в ході **перегрупування** з положення оборони або **із заміною підрозділів**, що обороняються, у заздалегідь створеному бойовому порядку. Перегрупування (зміна) підрозділів, які займають оборону при безпосередньому зіткненні, з метою зайняття вихідної позиції для наступу проводиться приховано, як правило, у ніч перед наступом або за інших умов обмеженої видимості з виконанням заходів щодо введення противника в оману.

До початку наступу з **положення безпосереднього зіткнення** із противником відділення приховано займає **вихідну позицію** (вказане командиром взводу місце).

У вихідному положенні особовий склад механізованого відділення, як правило, розташовується в траншеї, а БМП (БТР) – на вогневій позиції поряд із траншеєю з метою підтримання атаки відділення вогнем, просування за ним під час наступу і швидкого підходу для посадки особового складу, або в глибині вихідного району разом з іншими машинами взводу.

До початку наступу із **положення безпосереднього зіткнення** з противником танк приховано розміщується на вогневій позиції або в складі взводу на **вичікувальній позиції**. У всіх випадках танк повинен бути в постійній готовності до відбиття можливого нападу противника.

З прибуттям у вихідний район (вичікувальну позицію) командир танка ставить танк на місце, вказане командиром взводу, і негайно приступає до його маскуванню.

Після маскуванню танка, слідів гусениць і підготовки безперешкодного виходу в атаку командир танка встановлює спостереження у вказаному командиром взводу секторі спостереження й обстрілу.

Атака полягає у стрімкому і безупинному русі танкових і механізованих підрозділів у бойовому порядку на максимально можливій швидкості в поєднанні з інтенсивним вогнем із танків, БМП (БТР), а по мірі зближення із противником – і з інших видів зброї, слідом за розривами снарядів своєї артилерії і мінометів з метою знищення його живої сили, вогневих засобів і оволодіння вказаним об'єктом (рубежем).

Танковий взвод атакує противника в бойовій лінії, а механізований взвод (відділення) залежно від обстановки – у бойовій лінії в пішому порядку або на БМП (БТР).

Атака в пішому порядку застосовується при прориві підготовленої оборони противника, укріплених районів, коли є значна кількість протитанкових засобів, а також на важкодоступній для танків і БМП (БТР) місцевості та може проводитися **одночасно** або **послідовно**.

Одночасна (фронтальна) атака проводиться механізованим відділенням при наступі у бойовій лінії, бойовими “двійками” (“трійками”) або тактичними групами, особовий склад яких діє безпосередньо за бойовою лінією танків на відстані, яка гарантує його безпеку від розривів снарядів своєї артилерії і підтримку просування танків вогнем стрілецької зброї.

БМП (БТР) у цьому випадку, використовуючи складки місцевості, ривками від рубежу до рубежу (від укриття до укриття) просуваються за своїми відділеннями на відстані, яка забезпечує надійну підтримку вогнем свого особового складу, що атакує, а БМП зі стабілізованим озброєнням – безпосередньо в бойовій лінії своїх відділень або у складі групи вогневого забезпечення (маневреної).

Послідовна атака відділенням проводиться в такому порядку: **група вогневого забезпечення** відділення своїм вогнем забезпечує дії маневреної групи, знищуючи живу силу і вогневі засоби противника на об’єкті атаки відділення, на флангах і в найближчій глибині. **Маневрена група** під прикриттям вогню групи вогневого забезпечення, артилерії, мінометів, танків, БМП (БТР), аерозолів (димів) атакує противника, оволодіває вказаним рубежем, закріплюється на ньому і забезпечує атаку групи вогневого забезпечення. З виходом групи вогневого забезпечення на рубіж маневреної командир відділення уточнює завдання і продовжує наступати у глибину.

Атака механізованого взводу на БМП (БТР) застосовується, коли оборона противника надійно придушена зі знищенням більшої частини його протитанкових засобів, а також під час наступу на поспішно зайняту оборону. При цьому танки атакують слідом за розривами снарядів своєї артилерії, а взвод – на БМП (БТР) діє в бойовій лінії за танками на відстані **100 – 200 м** і веде вогонь з усіх вогневих засобів.

Атака в цьому випадку полягає в стрімкому і безупинному просуванні танкових і механізованих підрозділів у бойовому порядку в поєднанні з інтенсивним вогнем із танків, БМП (БТР), а в міру зближення з противником – і з інших видів зброї з метою його знищення.

Висновок: Таким чином, механізоване відділення, танк повинні вести наступ з повним напруженням сил, вогнем і рішучою атакою в тісній взаємодії з іншими підрозділами знищувати противника, що обороняється.

2. Друге навчальне питання. Підготовка наступу механізованого відділення.

Командир відділення до початку наступу керує підготовкою особового складу, озброєння та матеріальної частини БМП (БТР), танка до майбутнього бою.

Під час підготовки відділення до бою він вказує:

завдання особовому складу (до чого бути готовим, що зробити і до якого часу);

час готовності до бою;

які роботи (ЩТО, ТО № 1 тощо) повинні бути виконані екіпажем;
 час і способи заправлення паливом, поповнення боєприпасами,
 продовольством;

які засоби виділяються для допомоги обслуговування БМП (БТР), танка;
 час виїзду на рекогносцировку.

Командир відділення безпосередньо керує членами екіпажу під час приведення БМП (БТР) у бойову готовність і здійснює контроль за виконанням вказаного обсягу робіт.

Під час підготовки **наступу з положення безпосереднього зіткнення** з противником усю роботу з організації наступу командир відділення проводить на місцевості, а під час **наступу з ходу** в разі неможливості виїхати на місцевість – за схемою (на макеті місцевості).

З отриманням бойового завдання командир відділення організовує **підготовку наступу**.

Він повинен:

з'ясувати його;

оцінити обстановку;

провести бойовий розрахунок, визначити завдання особовому складу та віддати бойовий наказ;

організувати підготовку відділення до виконання завдання;

перевірити знання завдань особовим складом, його забезпеченість усім необхідним;

доповісти командирі взводу про готовність відділення до наступу.

Під час **з'ясування завдання** командир відділення повинен:

зрозуміти завдання взводу, відділення (об'єкт атаки і напрям продовження наступу, рубіж переходу в атаку, місце спішування);

завдання танка, за яким наступає відділення, і його номер (розпізнавальний знак);

порядок виконання завдання (дії до початку і під час атаки);

завдання сусідів;

час готовності до наступу.

Під час **оцінки обстановки** командир відділення (танка) повинен:

вивчити противника:

- зрозуміти накреслення переднього краю (траншеї, ходу сполучення) перед фронтом наступу відділення і його віддалення від вихідної позиції (рубежу переходу в атаку);

- склад об'єкта атаки (обслуга кулемета, протитанкового ракетного комплексу, група піхоти, БМП, танк, інші вогневі засоби) і його розташування, у тому числі вогневих засобів на флангах і в глибині об'єкта атаки;

при вивченні місцевості командир відділення визначає вигідні підступи до об'єкта атаки, наявність загороджень, природних перешкод і проходів у них, її доступність для дій у пішому порядку і на БМП, захисні і маскуючі властивості, умови спостереження і ведення вогню до і під час наступу.

Проводячи **бойовий розрахунок**, командир відділення повинен призначити спостерігача за противником, зв'язківця до командира взводу і порядок виконання раптово виникаючих завдань, призначити піднощика боєприпасів, визначити склад бойових „двійок” („трійок”, тактичних груп) і їх

старших, порядок їх розміщення у бойовій машині піхоти (бронетранспортері) і в бойовому порядку.

Визначаючи **завдання особовому складу**, командир відділення намічає: розміщення кожного солдата в бойовому порядку відділення (бойових груп в бойовому порядку відділення),

цілі для ураження вогнем стрілецької зброї і бойової машини піхоти (бронетранспортера), порядок їх руху,

порядок висування відділення до проходу в мінно-вибуховому загородженні і його подолання,

порядок спішування, розгортання і ведення вогню під час переходу в атаку, в ході атаки та дії під час бою в глибині;

порядок взаємодії та взаємної підтримки вогнем, способи і сигнали управління.

У **бойовому наказі** командир відділення вказує:

у першому пункті – орієнтири, склад і характер дій противника, накреслення переднього краю його оборони і місця розташування його вогневих засобів;

у другому пункті – завдання взводу і відділення (об'єкт атаки і напрямок продовження наступу), завдання сусідів, завдання танка, за яким буде наступати, його номер (розпізнавальний знак), а також порядок використання вогню артилерії старшого командира й інших вогневих засобів;

у третьому пункті, після слова “**наказую**” – завдання особовому складу відділення („двійкам”, „трійкам”, тактичним групам) і доданим вогневим засобам;

у четвертому пункті – час готовності до виконання завдання, сигнали оповіщення, управління, взаємодії та порядок дії за ними;

у п'ятому пункті – своє місце і заступника.

Під час **постановки завдань у третьому пункті** бойового наказу командир механізованого відділення вказує:

всьому особовому складу („двійкам”, „трійкам”, тактичним групам) – місце і порядок спішування, місце кожного солдата (групи) в бойовій лінії відділення, порядок подолання загороджень і перешкод;

навіднику-оператору (кулеметнику бронетранспортера), *кулеметнику і гранатометнику*, а за необхідності й *іншому особовому складу (групам)* – цілі для ураження і порядок ведення вогню;

механіку-водію (водію) – напрямок і порядок руху в атаці, порядок подолання загороджень і перешкод.

Бойовий наказ командир відділення (танка) віддає на місцевості, а в разі неможливості – використовує схему (макет місцевості) і уточнює завдання на місцевості під час висування до рубежу переходу в атаку і з початком атаки.

Під час відпрацювання питань **взаємодії** командир відділення повинен організувати взаємодію з сусідами і засобами, що діють на напрямку дій відділення, а також між вогневими засобами відділення *за місцем (рубежем, об'єктом), часом і завданням, що вирішується*.

Найважливішою умовою підтримання взаємодії механізованих підрозділів з підрозділами інших родів військ є своєчасний показ танкам,

артилерії і авіації цілей для ураження і використання механізованими підрозділами результатів дій вогневих засобів.

Підготовка відділення до виконання завдання включає:

розміщення особового складу, що прибув, за посадами,
підготовку особового складу до виконання завдання, а озброєння – до бойового застосування,
поповнення ракет і боєприпасів, технічне обслуговування БМП (БТР), виконання завдань інженерного обладнання вихідної позиції (місця розташування).

У ході підготовки командир відділення **перевіряє**:

знання особовим складом бойового завдання і способів дій у наступі, сигналів і порядку дій за ними;
готовність матеріальної частини та озброєння бойової машини до бою;
наявність встановленого запасу боєприпасів, пального, продовольства та інших матеріальних засобів.

Виявлені недоліки усуваються на місці.

Про готовність до наступу у встановлений час командир відділення (танка) **доповідає** командирі взводу.

Командир БМП (танка), що виділяється для стрільби прямою наводкою, крім звичайних питань, уточнює: маршрут висування на вогневу позицію, порядок і час її зайняття; цілі для знищення; порядок дій після виконання завдання.

Висновок: Таким чином, тверде знання порядку роботи командира відділення, уміле і послідовне здійснення заходів щодо організації наступу, підготовки матеріальної частини та озброєння бойової машини – запорука успішного виконання бойового завдання механізованим відділенням у наступальному бою.

3. Третє навчальне питання. Ведення наступального бою механізованим відділенням з урахуванням бойового досвіду АТО, постановка завдань та подача команд в ході бою.

Наступ із безпосереднього зіткнення з противником відділення починає з вихідної позиції (з траншеї, окопу), яка займається у встановлений командиром взводу час із перешикуванням бойового порядку (при перебуванні в положенні оборони) або після зміни підрозділів, які оборонялися.

Для наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником відділення займає ділянку траншеї (ходу сполучення) з урахуванням побудови бойового порядку для наступу або зручності посадки на техніку під час атаки на БМП (БТР, десантом на танку). БМП (БТР) займає вогневу позицію за відділенням або розташовується разом із взаємодіючими танками на вихідній (очікувальній) позиції. Із зайняттям вихідної позиції командир відділення організовує спостереження за об'єктом атаки, систему вогню і маскування на випадок переходу противника в наступ або для знищення його вогневих засобів, які виявлені, дообладнання вихідної позиції і підготовку пристосувань для швидкого вистрибування з траншеї, а при наступі на БМП (БТР) вказати особовому складу місце та порядок посадки і спішування.

З початком вогневої підготовки наступу командир відділення веде спостереження за об'єктом атаки і про все помічене в ньому і біля нього (виявлені вогневі засоби противника), а також про результати вогню своєї артилерії й інших вогневих засобів доповідає командирі взводу. Відділення вогнем своєї зброї знищує виявлені кулемети, гранатомети й інші вогневі засоби, а також живу силу противника в об'єкті атаки і на його флангах або діє за рішенням командира взводу.

Якщо атака буде проводитися в пішому порядку, перед її початком за командою (сигналом) командира взводу командир відділення подає команду **«Відділення, приготуватися до атаки»**. За цією командою особовий склад дозаряджає зброю, приєднує багнет–ніж, готує ручні гранати і встановлює, якщо необхідно, пристрої для швидкого вистрибування з траншеї.

За командою (сигналом) командира взводу про початок руху в атаку командир відділення подає команду **“Відділення, в атаку – ВПЕРЕД”**, за якою відділення швидко вистрибує з траншеї (окопу) і прискореним кроком або бігом услід за танком або самотійно, за підтримкою вогнем БМП (БТР) атакує противника, ведучи вогонь на ходу і з коротких зупинок, і продовжує наступ углиб.

Під час атаки відділення не відстаючи прямує за танком і своїм вогнем знищує вогневі засоби противника, в першу чергу протитанкові, командир відділення вчасно вказує БМП (БТР) і танку найбільш небезпечні цілі, які перешкоджають просуванню.

Командир відділення, просуваючись у бойовій лінії, на ходу уточнює (ставить) завдання кулеметникам, гранатометнику і стрільцям (бойовим групам), а в разі потреби – порядок подолання загороджень.

Мінне поле відділення долає слідом за танком його коліями або по пророблених проходах бігом, як правило, у складі взводу. Під час підходу до мінного поля за командою командира взводу або самотійно командир відділення командує **«Відділення, за мною, в колону по одному (по два), в прохід, бігом — РУШ»**. При цьому кулеметники першими висуваються до проходу, вогнем прикривають рух відділення, а решта солдатів перешиковуються в колону й стрімким кидком під прикриттям вогню БМП (БТР) долають мінне поле. Подолавши мінне поле, відділення (танк) знову розгортається в бойову лінію і стрімко атакує противника.

У тих випадках, коли відділення долають загородження одночасно, інтервали між солдатами в цепу в міру наближення до загородження поступово скорочуються до метра і під прикриттям танка або свого вогню солдати долають прохід. Особливо недопустимі скупчення і зволікання в діях під час подолання загороджень противника. Солдати повинні усвідомити, що сама по собі перешкода не становить такої загрози, як вогонь різноманітних засобів противника, що прикриває її.

Подолання загороджень — дуже відповідальний момент атаки. Тут потрібна гранична спостережливість, швидкість мислення, ініціатива і рішучість. Успіх вирішують секунди. Бойовий порядок відділення максимально ущільнений у момент подолання проходу. Варто випустити з уваги один

єдиний кулемет противника, не уразити його своєчасно і можна понести значні, не виправдані втрати.

Після подолання загороджень противника механізоване відділення за командою (сигналом) командира відділення **«Відділення, в напрямку такого-то предмета — до бою, ВПЕРЕД»** або **«Відділення, за мною — до бою, ВПЕРЕД»** бігом розгортається в цеп праворуч і ліворуч від командира відділення або напрямного відповідно до поставленого завдання і, ведучи вогонь на ходу, продовжує рух у напрямку об'єкта атаки.

Наблизившись до противника, що знаходиться у траншеї, на 25–40 м, особовий склад за командою командира **«Відділення, гранатами — ВОГОНЬ»** закидає його гранатами, вривається на передній край його оборони, знищує ворога вогнем упритул і багнетами та, не затримуючись, продовжує атаку у вказаному напрямку.

Знищивши противника, відділення, не затримуючись, просувається вперед, при послабленні опору противника за командою (сигналом) командира взводу проводить посадку в бойову машину піхоти (БТР, десантом на танк) і продовжує наступ у вказаному напрямку.

Виявивши відхід противника, командир відділення доповідає про це командирі взводу, не відстаючи, переслідує противника і знищує його вогнем усіх своїх засобів.

Під час атаки на БМП (БТР) посадка особового складу відділення на бойові машини здійснюється із їх підходом до вихідного положення для наступу. Механізоване відділення за командою свого командира **«До машини», «На місця»** швидко здійснює посадку, готується до ведення вогню з ходу і атакує противника.

Командир відділення, діючи в бойовому порядку відділення, управляє вогнем і рухом відділення командами, що подаються, як правило, голосом. Сигнальними патронами і трасуючими кулями він вказує БМП (БТР) і танку цілі, що перешкоджають просуванню відділення.

Під час наступу в глибині оборони противника відділення, не відхиляючись від напрямку наступу, використовуючи складки місцевості, швидко виходить у фланг або тил противнику і рішучою атакою знищує його. Переміщення відділення здійснюється за командами командира взводу. На окремих ділянках спосіб пересування (прискореним кроком, бігом, перебіжками, переповзанням) визначає командир відділення, враховуючи рельєф місцевості та інтенсивність вогню противника. Відкриті ділянки місцевості, котрі прострілюються противником, вигідно долати перебіжками (бігом) усім відділенням одночасно або по одному, по два. На місцевості, закритій від наземного спостереження та вогню противника, слід рухатися у цепу прискореним кроком. Прихованими підступами (ярами, ровами, виярками, крутими схилами річок) механізоване відділення може рухатися в колоні по одному. Невеличкі ділянки, які прострілюються сильним автоматним вогнем, за наявності незначних укриттів можна долати переповзанням. Командир відділення зобов'язаний слідкувати за тим, щоб підлеглі швидко просувалися вперед, уміло використовували місцевість та витримували вказаний напрямок.

Вогонь відділення веде на ходу і з коротких зупинок, при цьому командир відділення, особливо того, яке діє без БМП (БТР), зобов'язаний встановити такий порядок просування та ведення вогню, щоб не припинявся рух відділення в цілому: кулеметник та частина стрільців ведуть вогонь, а решта відділення просувається вперед, потім останні відкривають вогонь, забезпечуючи просування тим, що залишилися позаду. Особовий склад відділення здійснює перебіжки за командами: **«Відділення, в напрямку такого-то предмета (на такий-то рубіж) перебіжкою справа (зліва, справа і зліва) по одному — ВПЕРЕД»**, **«Відділення, в напрямку такого-то предмета (на такий-то рубіж) перебіжкою по групах: перша група — рядові такі-то; друга група — рядові такі-то. Перша група — ВПЕРЕД»**.

Під час **наступу з ходу** командир механізованого відділення з початком розгортання взводу в бойовий порядок виводить БМП (БТР) на свій напрямок, уточнює навіднику-операторові (кулеметнику БТР) і механіку-водію (водію) об'єкт атаки (цілі), напрямок продовження наступу (напрямок наступу), місце і номер проходу в загородженнях і управляє вогнем відділення.

Під час атаки на БМП (БТР) відділення після розгортання взводу в бойову лінію услід за танком або самостійно продовжує висунення до переднього краю оборони противника, знищує його протитанкові цілі й інші вогневі засоби вогнем зі зброї бойової машини і стрілецької зброї через бійниці (поверх борта).

Атаку переднього краю оборони противника і розвиток наступу в глибині відділення здійснює в такому самому порядку, як і під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником.

Танк, який розташовувався перед наступом у складі взводу у вихідному районі (на очікувальній, вихідній) позиції, у встановлений час за командою (сигналом) командира взводу і командою командира танка **“ВПЕРЕД”** починає висунання до рубежу переходу в атаку.

Під час розгортання взводу в бойову лінію командир танка:

виводить танк на свій напрямок,

уточнює навіднику гармати і механіку-водію об'єкт атаки (цілі), напрямок продовження наступу, місце проходу через бойові порядки механізованих підрозділів і в загородженнях (своїх і противника), порядок їх подолання й управляє вогнем і рухом танка.

Танк безупинно продовжує рух і, зберігаючи своє місце в бойовому порядку взводу, у взаємодії з іншими танками і механізованими підрозділами знищує танки, протитанкові ракетні комплекси, інші вогневі засоби та живу силу противника.

Мінне поле противника, у тому числі встановлене засобами дистанційного мінування, танк долає з використанням мінного трала або по проробленому проходу у визначеному командиром взводу порядку. Під час подолання мінного поля танк продовжує вести вогонь по противнику, знищує насамперед його протитанкові засоби, які ведуть фланговий вогонь. Решта танків взводу ведуть інтенсивний вогонь по противнику, забезпечуючи його швидке пересування вперед.

Танк, оснащений мінним тралом, долає мінне поле самостійно. З тралом у робочому положенні танк повинен рухатися по місцевості прямолінійно зі

швидкістю до 14 км/год, повороти виконуються плавно, з радіусом не менше 6,5 м.

З підходом до переднього краю оборони противника танк атакує його, переміщуючись за розривами снарядів своєї артилерії на безпечній відстані від них. Увірвавшись на передній край оборони противника, танк вогнем і гусеницями знищує його і стрімко просувається вперед, не відриваючись від піхоти.

У ході бою командир танка керує екіпажем командами, які подає по танковому переговорному пристрою, а також використовуючи систему управління вогнем.

Протитанкові загородження і природні перешкоди в глибині оборони противника танк долає або обходить. У разі неможливості подолання або обходу веде вогонь з місця, використовуючи для укриття місцеві предмети і складки місцевості, забезпечує пророблення проходу інженерно-саперним підрозділом. Прихованим проходом танк швидко висувається вперед, займає місце в бойовому порядку і продовжує наступ.

Вертольоти противника екіпаж танка знищує із зенітного кулемета, а при перевищенні дальності стрільби з кулемета до цілі – з гармати. Про появу вертольотів противника командир танка повинен терміново доповісти командирі взводу.

Противника, який контратакує, танк знищує у взаємодії з іншими підрозділами (танками) вогнем і стрімкою атакою або за вказівкою командира взводу займає вигідну вогневу позицію і вогнем з місця завдає йому ураження, а потім атакує та завершує його знищення.

Противника, який відходить, танк за командою командира взводу переслідує, виходячи на шляхи його відходу, знищує танки й інші броньовані цілі, живу силу і транспортні засоби, які намагаються відірватися від переслідування.

У разі пошкодження і зупинки БМП (БТР, танка) екіпаж продовжує вогнем з місця знищувати противника, вживаючи одночасно заходів щодо усунення пошкодження.

Екіпаж має право залишити машину тільки в тому випадку, якщо БМП (БТР, танк) горить і всі вжиті для гасіння пожежі заходи виявилися безрезультатними. Під час залишення БМП (БТР, танка) екіпаж забирає закріплену за ним зброю, боєприпаси до неї та гранати, індивідуальні засоби захисту, за можливості демонтує спарений і зенітний кулемети і діє за вказівкою командира взводу або за обстановкою. Екіпаж повинен уміло вести бій поза БМП (БТР, танком).

Про результати бою командир відділення доповідає командирі взводу.

У доповіді він відображає:

результати виконання бойового завдання;

місце (рубіж) втрати особового складу, знаходження, а якщо можливо, місця перебування поранених і вбитих (втрати у складі екіпажу танка);

втрати та пошкодження ОВТ, витрати ракет і боєприпасів, пального та інших матеріальних засобів;

стан матеріальної частини і озброєння;

морально-психологічний стан особового складу;

готовність до подальших дій.

Висновок: Отже, однією з умов успішного наступального бою буде послідовне та чітке виконання статутних положень щодо організації та ведення бою командиром відділення.

Зазначене вище дає змогу зробити висновки, що тільки від теоретичної підготовки, розуміння та практичного виконання командиром механізованого відділення усіх заходів підготовки, організації та ведення бою залежить успіх наступу, а в кінцевому результаті - виконання бойового завдання відділенням.